

[Aidt.]

af Nabokommunerne til nye Boligforstæder for Byen. Der maa en mere omfattende Planlægning til, en Planlægning, som tager alle de for et ordnet Samfund nødvendige Forhold i Betragtning. Og til at samle det Oplysningsmateriale, som skal bruges hertil, er det sikkert nødvendigt snarest muligt at søge det af Byggeudvalget af 1940 foreslaaede Bygningsforskningsinstitut oprettet, saa at det, ledet af en Sagkundskab paa byplanmæssige og bolig-mæssige Omraader, ved sine Undersøgelser Resultater kan blive medvirkende til at lede vore Byers fremtidige Udvikling ind paa bedre og sundere Baner.

Men saadan et Institut kan selvfølgelig kun betragtes som en Hjelpeforanstaltning, et Redskab i en Myndigheds Haand. At gennemføre et Arbejde af denne Art vil kræve en meget stor Indsats, og de Omraader, som maa underkastes særlige Undersøgelser, er for Tiden underlagt flere af vore Ministerier, som vel ikke i alle Forhold kan have det fornødne indbyrdes Samarbejde. Jeg kan derfor sige, at fordi vi i Dansk Samling tillægger Planmæssigheden med Hensyn til vore Byers fremtidige Udvikling en overordentlig stor Betydning, og fordi vi er klar over, at den Indsats, der her maa kræves, er for stor til, at et af de bestaaende Ministerier kan belastes med dette Arbejde, har vi som et Hovedpunkt paa vort politiske Program sat Oprettelsen af et Lands- og Byplanministerium. Inden for de givne Rammer udfører Direktoratet for Statens Bygningsvæsen utvivlsomt et stort og anerkendelsesværdigt Arbejde, og den halvofficielle Institution, Byplanlaboratoriets Arbejde skal heller ikke underkendes, men da de Omraader, som skal underkastes en nærmere Undersøgelse — jeg kan bl. a. nævne Grundkøb, Trafikforhold, Ekspropriationer, Fredningsbestemmelser, Skoleforhold, Udstykninger af Landbrugsarealer, visse sociale Forhold, Boligbehovet o. s. v. —, er baade omfattende og forskelligartede, vil Arbejdet hermed langt overstige disse Institutioners Evne og Kompetence, hvorfor der til Løsningen af de stillede Opgaver maa kræves et Centralorgan, som nødvendigvis maa tillægges en Myndighed, der i det mindste maa ligestilles med et Ministerium.

Hensynet til, at den opvoksende Slægt skal kunne forstaa Betydningen af et levende Fællesskab, hvor alle Samfundets Borgere kan lære at respektere hinandens Indsats for det fælles Samfunds Fremgang, og Hensynet til, at enhver, uanset hvor og til hvilken Betaling han gør sin Indsats gæl-

dende, kan bo under sunde og frie Forhold, er afgørende for, at vi gaar ind for en Begrænsning af vore store Byers Vækst.

Kendsgerningerne viser, at intetsteds har Klasseegoismen bedre Kaar end i de store Byer. Forholdet er her som i de enkelte Virksomheder — jo større en Virksomhed er, des større Afstand mellem Indehaver og Medarbejder. I den store Virksomhed er Arbejdsgiveren blevet et Begreb, som Medarbejderne ikke kan nære nogen særlig Interesse for eller Kærlighed til ud over den Interesse, der ligger i at bevare Arbejdet og den deraf følgende nødvendige Indtægt. De ved jo, at de paa deres Side bliver betragtet som et Massebegreb, der er nødvendigt for at holde Maskineriet i Gang, og at enhver personlig Interesse for den enkelte er sat til Side. I den mindre Virksomhed derimod træffer man i de fleste Tilfælde et vist Kammeratskab mellem Arbejdsgiver og Arbejder, netop fordi de kender hinandens gode og mindre gode Egenskaber. Her findes for en stor Del det levende Fællesskab, som giver sig Udslag i gensidig Agtelse og Forstaaelse.

Paa samme Maade vil man i de mindre Bysamfund kunne drage Fordel af det gensidige Kendskab til hinanden, og her vil desuden, hvad der vel er det vigtigste, i Modsætning til i Storbyen kunne skabes frie og sunde Forhold med Hensyn til Bolig og Arbejdsplads, som kan lægges i en passende Afstand fra hinanden.

Vi betragter Opretholdelsen af en stærk Koncentration i Storbyen som en uheldig Bestræbelse for at hævde Klassemodsatningerne og en Anerkendelse af Klassekampen som en nødvendig Faktor i denne Industrialismens Tidsalder, og vi vil med al vor Energi modarbejde denne Tendens, idet vi anser den for at være stridende imod al menneskeværdig Følelse og sund menneskelig Tankeevne.

Da jeg betragter Oprettelsen af et centralt Organ til Varetagelsen af den fremtidige Planlægning og de for denne nødvendige Dispositioner og Undersøgelser som en Forudsætning for en Decentralisering, skal jeg ikke paa nuværende Tidspunkt komme nærmere ind paa, hvorledes vi mener, at en saadan Decentralisering bør foregaa: efter Princippet for de engelske Planetbyer, i Retning af Dannelsen af Kvartercentre, adskilt indbyrdes ved grønne Bælter, eller paa hvilken anden Maade. De forventede fremtidige, omhyggelige Undersøgelser af hele denne Sag maa afgøre dette Spørgsmaal.

For at kunne gennemføre en Decentralisering af en Storby som København kræves imidlertid en mere sandfærdig Vurde-